

1. KLOCKAN

- Kiek dabar valandų? ---->
 - Vad är klockan?
 - Hur mycket är klockan?
 - Vet du vad klockan är?
- Dabar yra ----> Klockan / Hon / Den är ...

2. TID

- Kada...? ---->
 - **När** brukar du vakna?
 - **Vilken tid** brukar du vakna?
 - **Hur dags** brukar du vakna?

Nusakant laiką:

- 15:00 Klockan är tre.
- 15:10 Klockan är tio **över** tre.
- 15:15 Klockan är **kvart över** tre.
- 15:25 Klockan är **fem i halv** fyra.
- 15:30 Klockan är **halv** fyra.
- 15:35 Klockan är **fem över halv** fyra.
- 15:45 Klockan är **kvart i** fyra.
- 15:55 Klockan är **fem i** fyra.

- **en kvart** – 15 minučių
- **en halvtimme** – 30 minučių
- **en timme** – 60 minučių
- **över** - po
- **i** - į
- Nusakant laiką su žodžiu **halv** nevartojamas joks prielinksnis!

3. ANDRA FRÅGEORD

- **vad** - kas?
 - Vad har du för yrke? ---> [sidemétina: **Vad** ...(veiksm.)... **för** ...(daikt.)...
 - Vad gör du i Sverige?
 - Vad betyder det?
 - Vad kostar den där bullen?
- **varifrån** – iš kur?
 - Varifrån kommer din fru?
- **var** - kur?
 - Var ligger biblioteket?
 - Jag vet inte var hon är.
- **varför** - kodėl?
 - Varför pluggar du svenska?
- **hur** - kaip?
 - Hur mår du?
 - Hur ofta läser du tidning?
 - Hur gammal är din bror?
- **vilken / vilket / vilka** – koks (-ia), kuris (-i)?
 - I vilket hus bor Bengt?
 - Vilken buss ska vi ta?
 - Vilka språk kan du?
- **hur många** – kiek? ---> su suskaičiuojamaisiais daiktvardžiais
 - Hur många syskon har hon?

Nekintanti frazė, į kurią iš principo gali būti įterpiamas bet koks veiksmazodis ir daiktavardis priklausomai nuo konteksto

- **hur mycket** – kiek? ---> su nesuskaičiuojamaisiais daiktavardžiais
 - Hur mycket kaffe dricker du per dag?

4. BESTÄMD OCH OBESTÄMD FORM

ŽYMOJOI DAIKTAVARDŽIŲ FORMA

SINGULAR
EN-ŽODŽIAI, baigiasi balse

en skola → skolan
en pojke → pojken
en by → byn
en sko → skon

+n

SINGULAR
EN-ŽODŽIAI, baigiasi priebalse

en dag → dagen
en mobil → mobilen
en plånbok → plånboken
en nyckel* → nyckeln
*en-žodžiai, besibaigiantys **-el, -er, -or** žymimojoje formoje prisijungia tik artikelio priebalsį (**-n**).

+en
+išimtis

---> en spegel - spegeln
en semester - semestern
en dator - datorn

SINGULAR
ETT-ŽODŽIAI, baigiasi balse

ett öga → ögat
ett arbete → arbetet
ett yrke → yrket
ett kaffe → kaffet

+t

SINGULAR
ETT-ŽODŽIAI, baigiasi priebalse

ett hus → huset
ett barn → barnet
ett kök → köket
ett rum* → rummet
ett vapen** (ginklas) → vapnet
***-m** ir **-n** kai kurių žodžių (nebūtinai ett-žodžių) žymimojoje formoje sudvigubėja.
žymimojoje ett-žodžių, besibaigiančių **-er, -el, -en, formoje balsė **-e** pranyksta.

+et
+išimtis

---> en man - mannen
ett program - programmet
ett gym - gymmet
ett hemm - hemmet
---> ett fönster - fönstret
ett exempel - exemplet

Nežymimojo artikelio vartosena

En / ett artikeliai vartojami:

- Pristatymo frazėse (*there is / there are*):
 - Det ligger en bok på bordet. - Ant stalo guli knyga.
 - Det här är en cykel. - Čia - dviratis.
- kalbant apie ką nors pirmą kartą - kai informacija skaitytojui / klausytojui yra nauja:
 - Jag har en hund. - Turiu šunį.
 - Det står en flicka och tittar på mig. - Kažkokia mergaitė stovi ir žiūri į mane.
- daiktavardžius derinant su būdvardžiais:
 - Min pappas sekreterare är en ung man. - Mano tėčio sekretorius - jaunas vyras.

Artikelis nevartojamas:

- kalbant apie ką nors apskritai:
 - Han tittar på teve varje dag. - Jis žiūri televizorių kiekvieną dieną.
 - Maria lagar mat på måndagar. - Maria gamina maistą pirmadieniais.
- su muzikos instrumentais:
 - Greta spelar piano. - Greta groja pianinu.
- su transporto priemonėmis (išskyrus *tar*):
 - Han åker buss till jobbet. - Į darbą jis važiuoja autobusu.
BET vartojant veiksmažodį *tar*, po jo einanti transporto priemonė - pažymima: Han tar bussen till jobbet.

Žymimojo artikelio vartosena

Žymimasis artikelis vartojamas:

- kai objektas minimas nebe pirmą kartą ir jau yra žinomas skaitytojui / klausytojui:
 - Jag har en hund. Hunden heter Otto.
- kai skaitytojui / klausytojui aišku, apie ką kalbama:
 - Vi ska äta efter lektionen.
- su artimoje aplinkoje esančiais objektais:
 - Stäng dörren, snälla. - Būk geras, uždaryk duris.
- parodomosiose frazėse su *den/det här/där*:
 - Det där barnet är trött. - Ten tas vaikas yra pavargęs.
- kalbant apie paros ir metų laikus:
 - På morgonen borstar hon tänderna. - Ryte ji valosi dantis.
 - På vintern gillar jag att åka skidor. - Žiemą mėgstu slidinėti.
- kalbant apie abstrakčias sąvokas:
 - Min mormor säger att livet är kort. - Mano močiutė sako, kad gyvenimas yra trumpas.

5. IMPERATIV

	Liepiamosios nuosakos daryba			
	Veiksmažodžio formos			
NR.	IMPERATIV	INFINITIV	PRESENS	
1 (-a)	tala! börja! lyssna!	(att) tala (att) börja (att) lyssna	talar börjar lyssnar	
2 (-er)	drick! läs! sov!	(att) dricka (att) läsa (att) sova	dricker läser sover	
3	ta! bo! må!	(att) ta (att) bo (att) må -å, -o, -a, -y	tar bor mår	
HALV SPECIAL	gör! hör! kör!	(att) göra (att) höra (att) köra	gör hör kör	
SPECIAL	var!	(att) vara	är	

6. HJÄLPVERB (MODALINIAI / PAGALBINIAI VEIKSMAŽODŽIAI)

Pagalbiniai / modaliniai veiksmažodžiai visada vartojami kartu su kitais veiksmažodžiais bendratyje – kitaip tariant, po jų einantys veiksmažodžiai negali turėti esamajam laikui būdingų galūnių (-r, -ar, -er; bendraties daryba pavaizduota ankstesnėje skaidrėje). Įsidėmėtina tai, kad su modaliniais veiksmažodžiais vartojama paprastoji bendratis, t. y., be dalelytės *att*, todėl **Martin ska åka till Berlin på måndag**, ne **Martin ~~ska~~ ~~att~~ ~~åka~~ till Berlin på måndag**. Tuo tarpu *att-bendratis* vartojama su frazėmis **tycker om** ir **gillar** (pvz., Hon **gillar** / **tycker om att** gå på konsert).

Žinomi modaliniai veiksmažodžiai:

- kan
 - e.g. Jag **kan** inte **följa** med till krogen, tyvärr. Jag ska träffa min klasskompis.
- ska
 - e.g. Martin **ska åka** till Berlin på måndag.
- vill
 - e.g. **Vill** du **gå** på bio ikväll?
- måste (dažiausiai asmeniniams įsipareigojimams)
 - e.g. Snuset är slut. Jag **måste gå** till affären.
- brukar
 - e.g. Varje söndag **brukar** Anja **ringa** sin mamma.
- behöver
 - e.g. Man **behöver tvätta**^{plauti} sina^{savo} händer innan^{prieš} man börjar äta.

7. PLURAL

▶ DAIKTAVARDŽIŲ DAUGISKAITA

en-žodžiai			ett-žodžiai	
 1: -or vns. baigiasi: *balse -a	 2: -ar vns. baigiasi: *nekirčiuotais -e, -el, -er, -ing, -dom *labiau švediški žodžiai *kirčiuotas 1 skiemuo	 3: -er vns. baigiasi: *priebalsiu *99% paskutinis kirčiuotas skiemuo *keičiasi šaknies balsis *dažniau su tarptautiniais žodžiais	 4: -n vns. baigiasi: *-e *-o	 5: - vns. baigiasi: *priebalsiu *en-žodžiai, kurie baigiasi -are
+ en flicka ---> flick or en kvinna ---> kvin nor en väska ---> väsk or en klocka ---> klock or en skola ---> skol or	+ en pojke ---> poj kar en buss ---> buss ar en påse ---> pås ar en hund ---> hund ar en tidning ---> tidning ar en nyckel ---> nyckl ar en kompis ---> komp isar en dag ---> dag ar	+ en telefon ---> telefon er en restaurang ---> restaur anger en bok ---> böck er en katt ---> katt er en cigarett ---> cigaret ter en person ---> person er	+ ett yrke ---> yrk en ett kvitto ---> kvitt on ett äpple ---> äpp len ett piano ---> pian on	+ ett kort ---> kort ett hus ---> hus ett brev ---> brev ett barn ---> barn (en) forskare ---> forsk are (en) lärare ---> lär are

Daiktavardžiai, vienaskaitoje besibaigiantys **-er, -el, -en**, daugiskaitoje praranda balsį **-e**, todėl:
en syster – systr**ar**
en dotter – döttr**ar**
en fågel – fågl**ar**
en regel (taisyklė) – regl**er**
en fröken (panelė) – frökn**ar**

en hand – händ**er**
en fot – föt**ter**
en tand – tänder
en son – söner
en bror – bröder
en stad – städer
en natt – nätter

8. PREPOSITIONER

i:

- su miestais, šalimis ir žemynais:
 - De har en lägenhet **i Norrköping**.
- **i en kyrka / i en affär**
- pratar **i telefon**
- heter Andersson **i efternamn**
- sjunger **i en kör**
- promenerar **i parken / i naturen**
- **i år** – šiais metais
 - Hon ska gifta sig **i år**.

på:

- su darbo vietomis (mokykla, universitetas, įmonė ir pan.):
 - Hon jobbar **på en bank**.
- **på jobbet** – darbe
- **på landet** – kaime
- **på svenska** – švediškai / švedų kalboje
- **på Skype**
- su savaitės dienomis kalbant apie ateitį:
 - Vi ses **på tisdag!** – Pasimatysime antradienį!
- su savaitės dienomis ir metų laikais kalbant apie įpročius ar pasikartojančią veiklą (tokiu atveju savaitės dienos vartojamos daugiskaitoje):
 - **På lördagar** besöker^{lanko} jag mina föräldrar.
 - **På sommaren** spelar de ofta tennis.
- su gatvėmis:
 - Kim bor **på Kungsgatan**.
- **lyssnar på** musik, **tittar på** teve, **surfar på internet**, **är sugen på** semester
- nusakant paros laiką:
 - **På eftermiddagen** brukar han träna.
- su **på höger / vänster + sida**:
 - Affären ligger **på vänster sida**.
- kalbant apie įstaigą / vietą, kai svarbiausia – jos atliekama / siūloma funkcija:
 - går **på** bio / teater / gym / opera ir pan.

vid:

- reikšme „maždaug“:
 - Jag går och lägger mig **vid** klockan tolv.
- reikšme „šalia“:
 - Renate bor **vid** sjukhuset.

till:

- su judėjimo veiksmazodžiais ir nusakant kryptį:
 - På lördagar brukar jag **åka till** mina föräldrar.
 - Katarina skriver ett brev **till** sin pojkvän.
 - Köp ett kontantkort **till** mobilen!
 - Han **går till sängs** klockan ett.
 - Du kan hitta^{rasti} mjölken i första hyllan **till vänster**.
- su veiksmazodžiais *pluggar / studerar / läser* reikšme „[...] tam, kad taptų...“:
 - Lisa pluggar **till** jurist.
- su valgiais:
 - Vad brukar du äta **till frukost**?

med:

- reikšme „su“:
 - Han jobbar **med** barn.
 - Hon är sambo **med** Tomas.
 - Till lunch äter jag soppa **med** bröd idag.
- **hänger / följer med**
 - Jag skulle gärna **följa med** till restaurangen.

om:

- reikšme „apie“:
 - Berätta **om** din familj!
- sąlygos sakiniuose reikšme „jei“:
 - Jag lagar middag **om** du städar ditt rum.

specialūs:

- intresserad **av** – susidomėjęs
- längtar **efter** – ilgisi
 - taip pat reikšme „po“:
 - Vi ses **efter** skolan! – Pasimatysime po pamokų!
- **framför** – priešais
- **mellan** – tarp

9. ORDFÖLJD

Žemiau pateikta lentelė, iliustruojanti kiekvienos sakinio dalies vietą sakinyje, vadinama *positionsschema*. Švedų kalboje žodžių tvarka yra griežta, todėl stulpeliai lentelėje negali keisti savo vietos ir visada išlieka tokios sekos, kokia pavaizduota. Gramatiškai taisyklingo sakinio konstrukcijai reikalinga 1) nustatyti, kokiai sakinio daliai priklauso žodis arba žodžių junginys ir 2) sudėlioti žodžius atitinkama tvarka remiantis schema.

Fundament - pozicija, kurią užima iš principo bet kokia sakinio dalis, einanti prieš pagrindinį veiksmažodį. Paprastai fundamente stovi subjektas (veiksmo atlikėjas), objektas (*ko? ką? kam? kuo?*) arba aplinkybė (dažniausiai *kada? kur?*).

Verb - pagrindinio veiksmažodžio, kuris nusako laiką (*presens, preteritum, perfekt*), vieta.

Subjekt - subjektas arba veiksmo atlikėjas (veiksny).

Satsadverb - priklauso neiginys (*inte*), dažnumą apibūdinantys prieveiksmai (pvz., *ofta, BET ne ibland*) ir kt. sakinio prieveiksmai (*kanske, bara, faktiskt, egentligen* ir pan.)

Verbpartikel - čia esti veiksmažodžio dalelytės - bet kokie trumpi, bet visada kirčiuoti žodeliai, einantys po veiksmažodžio (pvz., *om* frazėje *Jag tycker om choklad.* - *Mëgstu šokoladą.*) ir refleksyviniai įvardžiai (pvz., *sig* frazėje *Han gifter sig om en vecka.* - *Jis ves po savaitės*).

Komplement - susideda iš objektų (pvz., *kaffe* frazėje *De dricker kaffe*), į subjektą referuojančių pažyminių (pastarieji suteikia daugiau info apie subjektą, pvz., *rädd* frazėje *Noora är inte rädd.* - *Noora nėra išsigandusi.*) ir logiškojo, arba kitaip, tikrojo subjekto (pvz., *en flicka* frazėje *Det står en flicka framför huset* - *Priešais namą stovi mergaitė*).

Adverb - dažniausiai laiko (*kada?*) ir vietos (*kur?*) aplinkybių vieta, taip pat susijusi su priežasties (*kodėl?*) ir būdo (*kaip?*) aplinkybėmis.

FUNDAMENT	VERB 1	SUBJEKT	SATSADVERB (inte, också, dažnumo prieveiksmai)	VERB 2	VERBPARTIKEL	KOMPLEMENT	ADVERB (vieta, laikas)
Där	gillar	hon		att fika		med kollegor.	
I Sverige	längtar	Alberto			efter	italiensk mat.	
Hemma i Berlin	studerar	de				svenska	ibland.
Ibland	studerar	de				svenska	hemma i Berlin.
Under lektionerna	lyssnar	vi	ofta			på musik.	

På helgen	bor	de	inte				ihop.
Vilken tid	dricker	ni				kaffe	på jobbet?
Jag	tycker				om	choklad.	
Han	gifter				sig		om en vecka.
De	dricker					kaffe.	
Noora	är		inte			rädd.	
Det	står					en flicka	framför huset.